

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/34/2019
Identifikačné číslo spisu: 4018200307
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4018200307.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej /sudca spravodajca/ a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: W. Š. K., nar. XX.XX. XXXX, N.. I. XX, Y., zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., Dobšinského 12, Bratislava, IČO: 47 238 232, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa - ústredie, 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 25355-4/2018 zo dňa 05.03.2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 19Sa/9/2018-78 zo dňa 11. decembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č.k. 19Sa/9/2018-78 zo dňa 11. decembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 19Sa/9/2018-78 zo dňa 11. decembra 2018, podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 25355-4/2018-BA zo dňa 05.03.2018 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal právo na plnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd z obsahu administratívneho spisu žalovanej zistil, že rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja č. NI: 2006/107239 zo dňa 27. 12. 2006 bolo žalobkyni zrušené povolenie číslo: 2005/102713 zo dňa 20. 05. 2005, vydané Nitrianskym samosprávnym krajom, ktorým bolo žalobkyni povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore pediatria a dorastové lekárstvo s miestom výkonu činnosti Nábřežný rad č. 3, Levice. Ku dňu 31. 12. 2006 podala žalobkyňa registračný list - odhlášku z dôvodu prechodu na právnickú osobu. Okrem toho v podanom odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uviedla žalobkyňa, že v súvislosti s ukončením prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia vykonala i ďalšie kroky potrebné k

administratívne ukončeniu činnosti, bolo jej zrušené povolenie prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia, Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zrušený kód poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, správcom dane zrušená registrácia pre daň z príjmov. Uvedené doklady však nie sú súčasťou administratívneho spisu.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. „461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“) citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010, § 14 ods. 1 písm. b/ v znení účinnom od 01.01.2008, § 15 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 v znení účinnom od 01.01.2008, § 178 ods. 1 písm. a) bod 1, § 195 ods. 1, postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

4. Krajský súd považoval v prejednávanej veci za potrebné posúdiť, či žalobkyňa vykonávala v čase od 01.01.2007 do 30.06.2009 činnosť lekárky ako samostatne zárobkovo činná osoba. Podľa názoru krajského súdu riešeni tejto otázky správne orgány nevenovali dostatočnú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobkyňa v odvolaní namietala, nezaoberala sa podstatnou námietkou a to, že žalobkyňa v čase od 31. 12. 2006, potom, ako podala odhlášku do sociálnej poisťovne, nevykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby. Podľa názoru krajského súdu bolo potrebné túto skutočnosť dôkladne zisťovať a to ešte predtým, ako sociálna poisťovňa ústredie, ako odvolací orgán dospela k záveru, že poistenie u žalobkyne nezaniklo k 31. 12. 2006, ale až k 30. 06. 2009 z toho dôvodu, že žalobkyňa bola držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a mala za rok 2008 bol jej príjme 0,-, teda nižší, ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania. Ak teda príjem žalobkyne za rok 2005, 2006 a 2007 bol vyšší ako zákonom stanovená hranica príjmu podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, bolo povinnosťou Sociálnej poisťovne, pobočka Levice ako prvostupňového správneho orgánu zistiť, z čoho vlastne príjem za rok 2007 v sume 291.206,- Sk pozostával. Pokiaľ by mala pobočka Sociálnej poisťovne bezpochyby preukázané, že tento príjem žalobkyňa dosahovala v období, keď vykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonávala tieto úkony v rámci lekárskej praxe podľa ustanovenia § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. účinného do 31. 12. 2010, bolo by namieste konštatovanie, že povinné poistenie u žalobkyne neskončilo k 31. 12. 2006, ale zaniklo až 30. 06. 2009.

5. Podľa názoru krajského súdu došlo zo strany správnych orgánov k nesprávne výkladu sporného ustanovenia § 5 písm. c) zákona, nakoľko žalobkyňa, pokiaľ argumentovala tým, že ukončila postavenie samostatnej zárobkovo činné osoby odhláškou, registračným listom FO, odhlásením povinného poistenia samostatne zárobkovo činné osoby k 31. 12. 2006 z dôvodu pretransformovania sa z fyzickej osoby na právnickú osobu, správny orgán mal bezpochyby preukázať, že žalobkyňa aj po tomto dátume bola samostatne zárobkovo činnou osobou. V prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa mala status samostatne zárobkovo činné osoby aj v období od 01. 01. 2007 do 30. 06. 2009. Mal za to, že zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodit' správny právny záver, ktorý ani správne orgány, žalovaný ani správny orgán prvého stupňa vo svojich rozhodnutiach nemohli odôvodniť, pretože základná otázka v danom konaní nebola bezpochyby zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány boli zaoberali existenciou žalobkyne ako samostatne zárobkovo činné osoby s posúdením príjmov za rok 2007 s dôrazom na to, z akých úkonov a na základe akého výkonu práce dosiahla uvedený príjem, bolo by možné posúdiť správne otázku výkladu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

6. Krajský súd zdôraznil povinnosť všetkých orgánov štátnej moci svojou činnosťou naplňovať legitímne očakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je práva istota. S princípom právnej istoty logicky korešponduje zásada rozhodovať v obdobných veciach rovnako, pričom správny súd poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobných veciach a dáva do pozornosti jeho rozhodnutia pod sp. zn. 1Sžso/38/2010 zo dňa 13. 09. 2011, ako i pod sp. zn. 4Sžso/63/2009 z 28. 04. 2010.

7. Na základe vyššie uvedených skutočností dospel krajský súd k záveru, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom súdneho prieskumu v tomto konaní, je vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobná námietka žalobkyne, že ako lekár v období od 31. 12. 2006 s poukazom na skutočnosti, ktoré preukázala pri podaní žaloby, nespadá ako poistenec pod režim povinného poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, je dôvodná, a preto súd predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku zrušil.

8. K samotnej aplikácii ustanovenia § 21 zákona o sociálnom poistení krajský súd poukázal na to, že ustanovenie § 21 ods. 1 upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby. Pre vznik tohto poistenia ku dňu 01. 07. zákon predpokladá jednak status samostatne zárobkovo činnnej osoby a jej príjem, ktorý je v zákone špecifikovaný podľa druhu, výšky a relevantného obdobia, pre zánik tohto poistenia k 30. 06. predpokladá rovnako status samostatne zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Z uvedeného vyvodil záver, že k zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 u samostatne zárobkovo činnnej osoby dochádza len v prípade, ak by status samostatne zárobkovo činnnej osoby bol zachovaný, čo ale nie je v danom prípade, pretože žalobkyňa už v čase od 01. 01. 2007 nevykonávala činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, resp. jej prípadné vykonanie v tomto štádiu konania nie je možné konštatovať bez vykonania ďalšieho dokazovania.

9. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) dňom zániku týchto oprávnení. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1, ktoré je ustanovením všeobecnej povahy upravujúcim vznik a zánik sociálneho poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby v súvislosti s výškou príjmu v rozhodnom období. Zákon pre vznik poistenia k 01. 07. predpokladá existenciu statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a požadovaný príjem a pre zánik k 30. 06. status zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení je relevantný zánik statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a na príjem sa neprihliada. V takomto prípade poistenie zaniká dňom právnych skutočností vymenovaných v § 21 ods. 4, v danom prípade v zmysle § 21 ods. 4 písm. b) dňom zániku oprávnenia, a nie k 30. 06. 2009.

10. Preskúmaním žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného v intenciách podanej žaloby krajský súd dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne, a preto jej súd vyhovel a rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil žalovanému správne orgánu na ďalšie konanie.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

11. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. Navrhovala, aby pôvodne najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Nitre sp.zn. 19Sa/9/2018 zo dňa 11. decembra 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná vyslovila svoj nesúhlas s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu a naďalej zotrvala na názore, že pri predpísaní poistného žalobkyňi za obdobie január 2009 až jún 2009 v sume 380,10 Eur bolo v súlade so zákonom.

13. Žalovaná poukázala na to, že v zmysle § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 sa za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31. decembra 2010 považovala za právne významné, že dotknutá

fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Zák. č.461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 neustanovuje žiadne iné podmienky, ktoré by mala splniť fyzická osoba na to, aby nadobudla status samostatne zárobkovo činnnej osoby. S uvedeným právnym názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd SR v rozsudku 1Sžso/16/2010 z ktorého vyplynulo, že „Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom v rozhodnom čase vyplýva, že vznik a aj zánik povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je naviazaný na zákonom predpokladané skutočnosti, a to na existenciu oprávnenia na vykonávanie podnikateľskej činnosti a na prekročenie zákonom stanovenej hranice príjmu z podnikania za predchádzajúci kalendárny rok. Vznikom oprávnenia na podnikanie nadobúda fyzická osoba status samostatne zárobkovo činnnej osoby a súčasne s tým aj povinnosti vyplývajúce z povinného sociálneho poistenia, pričom toto poistenie zaniká zo zákona dňom zániku oprávnenia na podnikanie.“

14. Vychádzajúc z ust. zák. č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov žalovaná vyslovila názor, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydanéj podľa § 68 ods. 1 písm. a) citovaného zákona (L1A) je oprávnený priamo na základe predmetnej licencie vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť. Samotná licencia sa podľa právneho názoru žalovanej považuje za oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v ust. § 3 písm. a) druhý bod zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010 a zakladá jej držiteľovi na účely sociálneho poistenia status samostatne zárobkovo činnnej osoby.

15. Žalovaná naďalej zastávala názor, že žalobkyňa aj po 31. decembri 2006 spĺňala definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle ust. § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, pretože aj po 31. decembri 2006 bola držiteľkou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. (t.j. licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár, č. L1A/NR/0141/05.) Pri posudzovaní skutočnosti, či žalobkyňa bola v spornom období držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe žalovaná vychádzala z údajov, ktoré jej Slovenská lekárska komora poskytla dňa 7.4.2016 na základe dohody o poskytovaní údajov z registra SLK. Uvedenou dohodou sa precizuje plnenie povinnosti ustanovenej v § 233 ods. 9 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a Slovenská lekárska komora sa zaviazala sprístupniť údaje ohľadom licencií na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár z registra vedenom touto komorou (a to len licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydanéj podľa ust. § 68 ods. 1 písm. a) zák. č. 578/2004 Z. z. (t.j. licencie L1A), nie údaje týkajúce sa ďalších typov licencií vydávaných podľa ust. § 68 ods. 1 písm. b/ a c/ (licencií L1B a L1C resp. L1D). Dňa 17.2.2015, bola Sociálnej poisťovni poskytnutá informácia, že žalobkyňa bola v období od 03. mája 2005 do 25. júla 2016 držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/NR/0141/05. S touto skutočnosťou oboznámila žalovaná krajský súd vo svojom vyjadrení k žalobe. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa dosiahla v rozhodujúcom období (roky 2005 až 2007) príjem podľa ust. § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov povinné poistenie ako SZČO jej trvalo aj po 31. decembri 2006.

16. Žalovaná poukázala na to, že celé odôvodnenie napadnutého rozsudku sa venuje otázke, či žalobkyňa mala alebo nemala v spornom období na účely sociálneho poistenia právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. V tejto súvislosti však zdôraznila, že predmetom tohto konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania dlžnej sumy poisteného žalobkyne, nie preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci zániku povinného poistenia žalobkyne. Táto otázka bola právoplatne vyriešená na úrovni správneho orgánu ešte pred vydaním prvostupňového rozhodnutia č. 700-1311030617-GC04/17 zo dňa 25. júla 2017 a to rozhodnutiami Sociálnej poisťovne pobočka Levice, č. 22245-1/2016-LV a č. 22247-1/2016-LV obe zo dňa 06.06.2016. Opätovne uviedla, že rozhodnutia, ktorými sa rozhodlo vo veci zániku povinného poistenia žalobkyne, nadobudli právoplatnosť, čo znamená, že konečným spôsobom upravili právne pomery účastníkov konania.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaná zotrvala na svojom právnom názore, že žalobkyňa ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa

31. decembra 2006, ale až dňa 30. júna 2009 a preto bola žalovaná oprávnená predpísať jej za sporné obdobie (január 2009 až jún 2009) dlžnú sumu poistného.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

18. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej na základe výzvy krajského súdu písomne nevyjadrila.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

19. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

20. Podľa ust. § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

21. Podľa ust. § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

22. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

23. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 19Sa/9/2018-78 zo dňa 11. decembra 2018, ktorým krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. c/ S.s.p. rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 25355-4/2018-BA zo dňa 05.03.2018 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

24. Predmetom preskúmvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu - Sociálna poisťovňa ústredie č. 25355-4/2018-BA zo dňa 05.03.2018, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice, č. 700-1311030617-GC04/17 zo dňa 25. 07.2017 napadnuté odvolaním W.. Š. K. zmenila tak, že z výrokovej časti vypustila text „§ 152a zákona v znení neskorších predpisov“. V ostatnom Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice, potvrdila. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Levice podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z. z., § 152a tohto zákona a § 178 ods. 1 písm. a/ ôsmy bod zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 43/2004 Z. z., predpísala žalobkyni za obdobie január 2009, február 2009, marec 2009, apríl 2009, máj 2009, jún 2009 poistné na nemocenské poistenie v sume 1,80 Eur, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 318,60 Eur, poistné do rezervného fondu solidarity v sume 59,70 Eur spolu v sume 380,10 Eur.

25. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do

ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdництва je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

26. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

27. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou nevykonal v súlade s právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z., dospejúc k nesprávnemu právnemu záveru, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu.

28. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či Sociálna poisťovňa predpísala žalobkyni dlžné poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za označené obdobie v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. v platnom znení.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

29. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

30. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

31. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

32. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

33. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej v preskúvanom konaní v danej veci bolo preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Levice podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z. z., § 152a tohto zákona a § 178 ods. 1 písm. a/ ôsmy bod zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 43/2004 Z. z., predpísala žalobkyni za obdobie január 2009, február 2009, marec 2009, apríl 2009, máj 2009, jún 2009 poistné na nemocenské poistenie v sume 1,80 Eur, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 318,60 Eur, poistné do rezervného fondu solidarity v sume 59,70 Eur spolu v sume 380,10 Eur. O odvolaní žalobkyne proti uvedenému rozhodnutiu rozhodla žalovaná rozhodnutím č. 25355-4/2018-BA zo dňa 05.03.2018, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice, č. 700-1311030617-GC04/17 zo dňa 25. 07.2017 napadnuté odvolaním W.. Š. K. zmenila tak, že z výrokovej časti vypustila text „§ 152a zákona v znení neskorších predpisov“. V ostatnom Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice, potvrdila. Uvedeným rozhodnutiam Sociálnej poisťovne, ktorými žalobkyni predpísala dlžné poistné za obdobie január 2009 až jún 2009 predchádzali rozhodnutia Sociálnej poisťovni o nezániku a zániku povinného sociálneho poistenia žalobkyne. Sociálna poisťovňa pobočka Levice rozhodnutím č. 22245-1/2016-LV zo dňa 06. júna 2016 rozhodla tak, že samostatne zárobkovo činnnej osobe W.. Š. K. - žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. 12. 2006. Ďalším rozhodnutím Sociálnej poisťovne pobočka Levice č. 22247-1/2016-LV zo dňa 06. júna 2016 rozhodla tak, že samostatne zárobkovo činnnej osobe W.. Š. K. - žalobkyni zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. 06. 2009. Na základe odvolania žalobkyne proti rozhodnutiu č. 22245-1/2016-LV zo dňa 06. júna 2016 Sociálna poisťovňa ústredie rozhodnutím č. 24219-4/2017-BA uvedené prvostupňové rozhodnutie potvrdila a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 26. mája 2017.

34. Rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti (§ 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.).

35. Doručené rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať, je právoplatné. Rozhodnutie je vykonateľné, len čo uplynie lehota na plnenie. Ak v rozhodnutí nie je uložená povinnosť na plnenie, rozhodnutie je vykonateľné, len čo nadobudne právoplatnosť (§ 213 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z.).

36. Skutkové zistenia v preskúmvanej veci potvrdzujú, že predmetom súdneho prieskumu sú rozhodnutia Sociálnej poisťovne v oboch stupňoch, ktorými Sociálna poisťovňa predpísala žalobkyni ako poistencovi za obdobie január 2009 až jún 2009 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, a poistné do rezervného fondu solidarity v celkovej sume 380,10 Eur. Rozhodnutiam Sociálnej poisťovne, ktorými žalobkyni predpísala dlžné povinné sociálne poistné predchádzali rozhodnutia Sociálnej poisťovni v oboch stupňoch, ktorými rozhodla tak, že W.. Š. K.-žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2006 a zaniklo dňa 30. júna 2009. Z uvedených skutkových okolností teda vyplýva, že otázka právneho postavenia žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia bola právoplatne posúdená a zodpovedaná v samostatnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu vo veci predpísania poistného. Pokiaľ právoplatnými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne bolo rozhodnuté o zániku povinného sociálneho poistenia k určitému dňu, nadobudnutím právoplatnosti takéhoto rozhodnutia, bolo konečným spôsobom rozhodnuté o statuse žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia, a preto otázka jej statusu nemôže byť opätovne posudzovaná v následnom konaní o predpísaní dlžného poistného.

37. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu najvyšší správny súd mal preukázať, že krajský súd sa skutkovou okolnosťou vyplývajúcou z administratívneho spisu žalovanej o existencii rozhodnutí Sociálnej poisťovne o zániku sociálneho poistenia žalobkyne nijak nezaoberal. Krajský súd upriamiac pozornosť na otázku právneho postavenia žalobkyne na účely sociálneho poistenia, napriek tomu, že táto otázka bola právoplatne vyriešená, nechal bez povšimnutia skutkové zistenia predkladané v preskúmvajúcom konaní žalovanou. Krajský súd tieto skutočnosti v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nijak nevyhodnotil a v odôvodnení rozhodnutia sa s nimi nijak nevysporiadal, majúce za následok nesprávne právne posúdenie veci a súčasne nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia pre nedostatok dôvodov.

38. Podľa § 139 ods. 2 S.s.p. v odôvodnení rozsudku správny súd uvedie stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

39. Najvyšší správny súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť aj ustálenú rozhodovaciu prax správnych súdov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010 sp. zn. 4Sžo/12/2010), podľa ktorej „Z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal. Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

40. Rovnako najvyšší správny súd v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015 sp. zn. II. ÚS 675/2014-40, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, (súčasná úprava v § 139 ods. 2 SSP), v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t.j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v

dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

41. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, podľa ktorého z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Rovnako rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999).

42. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a ani Ústavného súdu Slovenskej republiky a v neposlednom rade ani judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktorého činnosť Najvyšší správny súd Slovenskej republiky nadviazal pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k nezákonnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

43. Vo svetle vyššie uvedenom kasačný súd podrobil prieskumu kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom dospel k záveru, že z odôvodnenia krajského súdu nie je zjavné, v akom rozsahu podrobil súdnemu prieskumu napadnuté rozhodnutia Sociálnej poisťovne v oboch stupňoch, ako aj jeho vlastné posúdenie, keď z dôvodov uvádzaných krajským súdom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevyplýva, na základe akých skutkových zistení ustálil svoj právny záver o nezákonnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej, pričom nechal bez povšimnutia namietanú argumentáciu žalovanej. Krajský súd sa s argumentáciou žalovanej náležite nezaoberal, keď bez ďalšieho zdôvodnenia sa stotožnil s argumentáciou žalobkyne. V danej súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť na právnu úpravu ustanovenú v § 5 bod 9 veta prvá S.s.p., ktorá zakotvuje jednu zo základných zásad konania, v zmysle ktorej, v konaní pred správnym súdom majú účastníci konania rovné postavenie. Rovnako právna úprava ustanovená v § 53 pred bodkočiarkou S.s.p. stanoví, že účastníci konania majú v konaní pred správnym súdom rovnaké práva a povinnosti. Vzhľadom k uvedenému bolo preto povinnosťou správneho súdu sa rovnakou mierou zaoberať a vysporiadať skutkovými okolnosťami predkladanými tak žalobkyňou, ako aj žalovanou a tak zistiť skutkový a právny základ súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej.

44. Vychádzajúc z uvedeného vyššie najvyšší správny súd konštatuje, že ak správny súd sa dôsledne nezaoberal a nevysporiadal s tým, že o zásadnej otázke, a to právneho postavenia žalobkyne pre účely sociálneho poistenia, ako základného zákonného predpokladu povinnosti platiť sociálne poistenie bolo už právoplatne rozhodnuté predchádzajúcimi rozhodnutiami Sociálnej poisťovni v oboch stupňoch, vec nesprávne právne posúdil. Súčasne krajský súd tým, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia úplne nechal bez povšimnutia zásadné skutkové zistenia pre správne právne posúdenie veci, zaťažil odôvodnenie napadnutého rozsudku v jeho podstatnej časti nejasnosťou, neurčitnosťou a nezrozumiteľnosťou a v neposlednom rade aj nepresvedčivosťou, ktorá skutočnosť podmieňuje nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu pre jeho nepreskúmateľnosť z dôvodu nedostatku odôvodnenia, majúce za následok jeho nesúlad s právami v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

45. Vzhľadom k uvedenému vyššie najvyšší správny súd námietky žalovanej vznesené v kasačnej sťažnosti, ktorými namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnilí vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

46. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p. rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

47. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

48. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.